

Čtenářská gramotnost

Úroveň čtenáře	Nováček
Cílová dovednost	Porozumění textu a volné převyprávění části příběhu s pomocí obrazové knižní přílohy
Časový odhad	Aktivita – 40 minut Sebehodnocení – 5 minut
Pomůcky	Kniha <i>Lindbergh</i> , sada pomíchaných kartiček s obrázky pro každého žáka (obrázky: myš, past na myši, kočka, netopýr, letadlo, sova, chlapec, loď, pes, námořník), sada kartiček navíc na losování (cca 8× každý z obrázků: myš, kočka, netopýr, sova; a 1× obrázek myši), lepidlo, neprůhledný sáček nebo krabička na losování

Popis dovednosti

Čtenář si umí spojit to, co čte, se svými zážitky.

S pomocí i zcela samostatně jednoduše reprodukuje (obrázkem, slovně) a interpretuje podstatné informace z textu (prostředí, postava).

Zkouší se s dopomocí zamýšlet, jak se může příběh vyvíjet.

Ze sady kartiček správně vybere odpověď na otázku.

Ve skupině spolupracuje na přípravě převyprávění části příběhu.

Forma aktivity

Individuální/Skupinová

Použité metody a strategie

Řízené předčítání textu, propojování grafické a textové části, sdílení

Využití textu

Český jazyk a literatura

Struktura lekce

Úvodní motivace – evokace:

Děti sedí v kroužku na koberci. Hraje se hra „Letí, letí, všechno letí, co má křídla, všechno letí“ (učitel vyjmenovává různé předměty a živočichy; pokud opravdu mohou letět, děti stojí, pokud ne, sedí).

Uvědomění:

Děti se vrací do lavic. Učitel po částech dramaticky čte text z pracovního listu 2. Vysvětlí dětem, že vždy k číslu otázky, kterou nahlas přečte, vyberou ze sady obrázkových kartiček tu, kterou považují za správnou, a nalepí ji do pracovního listu 1. Kartiček s obrázky je schválně víc.

Po ukončení předčítání a nalepování rozdělí učitel žáky do tří nebo čtyř skupin. Rozdá kartičky myši, kočky a netopýrů (v případě čtyř skupin i kartičky sov). Děti s kartičkou stejného zvířete vždy utvoří jednu skupinu. Každá skupina má svůj exemplář knihy a dostane přidělenou část, kterou se po krátké přípravě bude snažit jednoduše převyprávět spolužákům. Vypravovat bude žák, který si ze sady kartiček vylosuje myš. (Učitel upraví počet losovacích kartiček podle počtu dětí ve skupině tak, aby sada obsahovala kartičku myši. Děti losují z neprůhledného pytlíku nebo krabičky.) Ostatní ze skupiny mohou pomáhat vypravovat.

Reflexe:

Rychlá společná kontrola odpovědí. Další společné povídání o knize: Co myšák rád dělal v knihovně? (Co by v knihovně dělaly opravdové myši?) Jaké měl vlastnosti? Může myš doopravdy létat? Co se vám na příběhu nejvíc líbilo? Proč? Jak se vám pracovalo samostatně a jak ve skupině? Co vás dnes nejvíc bavilo?

Sebehodnocení – metodické okénko

Tabulka sebe/hodnocení umožňuje čtenáři a učiteli ohodnotit zvládnutí konkrétní dovednosti na základě výkonu čtenáře v aktivitě. Sebe/hodnocení provádí čtenář samostatně nebo dle možností čtenáři navzájem po skončení aktivity, vyučující pomáhá vysvětlením rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí, aby se čtenáři dokázali ohodnotit, např. pomocí otázek reflektujících proběhnuvší aktivitu nebo na žákovských pracích ukazuje konkrétní projevy rozdílné míry zvládnutí úkolu.

Úskalí

Doplní učitel po skončení aktivity.

Odkazy, zdroje

KUHLMANN, Torben. *Lindbergh: Dobrodružství létajícího myšáka*. Praha: Dynastie, 2014. ISBN 978-80-905803-0-5.

Obrázky volně ke stažení např. na <https://pixabay.com/>

1. Jaké zvíře je hlavním hrdinou této knihy?
2. Proč ostatní myši opustily město?
3. Myšák se nedostal na loď, protože někdo loď hlídal. Kdo?
4. Díky komu dostal myšák nápad, že bude létat?
5. Co si myšák rozhodl postavit?
6. Kdo myšáka pronásledoval při odletu?
7. Kdo si také přečetl plakát „Cirkus létajícího myšáka“?

Lindbergh – Dobrodružství létajícího myšáka (zkráceno)

Před mnoha lety žil v jednom obrovském městě jeden zvědavý myšák. Často třeba i na několik měsíců zalézal do setmělých knihoven, aby tam tajně čítal v knihách, které napsal člověk. Jednoho dne, když se myšák vrátil ze svých studií, bylo podivné ticho. Dříve se staré domy jen hemžily stovkami myší. Ale přes noc, tak se to alespoň zdálo, všechny zmizely. Míjely týdny. Široko daleko už nebylo ani vidu ani slechu po žádném jiném myším obyvateli. Myšák pátral a hledal. Potom se v novinách leccos dočetl o nových pastech na myši. Hrůzostrašný vynález! Určitě to byly právě tyto pasti, které zahynaly všechny jeho přátele. Ale – kam se všichni poděli? Snad do Ameriky? Myšák se vydal na cestu do přístavu. Tak to určitě ostatní myši provedly také. Netušil však, že lodě se mezitím staly pro myši nedobytné – jako nějaké opevnění je chránily hladové kočky. Jen tak tak myšák stihnul uprchnout kanálem. Myšák se plížil bludištěm tunelů hluboko pod zemí. Tmou se náhle rozezněl tlumený křik. Najednou se kolem myšáka zatřepotali strašidelní tvorové. Vypadali skoro jako myši s malýma očkama a obrovskýma ušima, ale poletovali vzduchem na křídlech černých jako noc.

Myšák byl leteckým uměním svých okřídlených příbuzných ohromen. Celý rozrušený vylezl zpět na denní světlo. Pojal bláznivý plán: naučí se létat! Tak se bude moci dostat do Ameriky a najít své přátele! Jakmile byl zpátky ve svém doupěti, hned se začal připravovat. Nejprve si obstaral dřevěné třísky a útržky novin, motouz a lepidlo. Z toho všeho si vyrobil dvě velká křídla.

Poté se rozhodl svůj vynález vyzkoušet v rozlehlé hale uprostřed města. Sem a tam po ní popojížděla kouřící monstra. Myšák vyšplhal vzhůru, skočil a letěl! Ale potom náhle ztratil rychlost a přibližoval se nebezpečně rychle k zemi. Myšák smutně seděl vedle rozbitých křídel, loučil se se svým snem a pozoroval dýmající lokomotivy. Sláva! To je přece řešení! Pára! Jeho stroji na létání chyběl parní motor. Tentokrát byla konstrukce létacího stroje podstatně obtížnější. Myšák musel nejprve sesbírat nespočetné součástky. Kousek po kousku vznikala podivuhodný létací stroj. Nový létací stroj byl však příliš těžký. Malá křídla nemohla takovou tíhu udržet ve vzduchu a letadlo se zřítilo. Před případnými zvědavými očima ukryl trosky svého vynálezu a zalezl zpět do své díry. Ovšem tentokrát myšák nezůstal neodhalen. Hned dalšího dne zdobil titulní stránky všech novin ve městě obrázek hlodavce řítícího se z nebe s tímto nadpisem: „V Hamburku byla spatřena létající myš“. Pevně odhodlaný myšák se vrátil do své dílny. Ryl, kreslil, zkoušel a stloukal. Nový vynález pomalu získával tvar. Tento stroj se pohyboval po malých kolečkách, mohl tedy snáz startovat a přistávat. Bylo to už skutečné letadlo s pořádnými křídly, silným parním motorem a s dostatkem místa pro zásoby jídla, náhradní díly a palivo.

V noci najednou pocítil, jak ho někdo sleduje. Na blízkých střechách zahlédl neforemné obrysy: opeřená stvoření s jiskrným pohledem. Střídaly se na hlídce a brzy na to slídily kolem i kočky. Jednoho deštivého dne vylezl myšák ven. Srdíčko mu zběsile tlouklo. Jen několik málo sov ještě sedělo na komínech. Byly zmáčené a unavené a nemohly v tomto psím počasí ani pořádně nic vidět. Myšák pomalu táhl svůj letoun za sebou. Byl promoklý až na kost.

Konečně dospěl ke svému cíli, nejvyšší stavbě města – ke kostelní věži. Parní motor s hlasitým škytnutím naskočil. Vrtule svištěla ve větru. Byla neuvěřitelně hlučná, ale přesto byl slyšet ještě nějaký jiný zvuk. Byl to tlukot křídel! A rychle se přibližoval! Po nebohém myšákovi chňaply obrovské spáry. Skrčil se v pilotní kabině, zavřel pevně oči a vší silou zatáhnul za řídicí páku. Letadélko se přehouplo přes římsu a ... letělo! Velká kostelní věž byla náhle jako maličká čárka mezi mraky. A sovy najednou zůstaly kdesi daleko vzadu. Myšák svištěl nad poli a loukami, přes města a majáky, až se před ním najednou rozprostřel široký nedozírný oceán.

Myšák odvážně letěl vstříc vzdálenému cíli. Noc byla dlouhá. Myšák uhryzával z kousku sýra a snažil se neusnout. Nakonec to skutečně dokázal! New York! Amerika! Letadlo prosvištělo nad přístavem a zakroužilo nad metropolí. Lidé zůstávali zaraženě stát. Rozrušení lidé probudili zájem i u myší. Ta zpráva o jejich létajícím kamarádovi se mezi nimi roznesla rychlostí blesku. Myšák se připravoval na přistání. Jeho stroj okamžitě obklopil houf šedivých kožíšků. Konečně našel své přátele.

Zpráva o létající myši se rychle roznesla po celé zemi. Všechny noviny informovaly o myšákově nevídaném dobrodružství. Lidé byli fascinováni: cosi tak malého dokázalo něco tak velkolepého. Od města k městu brzy putovala letecká show – „Cirkus létajícího myšáka“. Skoro na každém rohu visely plakáty se slavným myším pilotem. A jednoho dne se před jedním takovým plakátem s tlukoucím srdcem zastavil malý chlapec. Byl to malý Charles Lindbergh – budoucí slavný americký pilot.

Soustředil/a jsem se na poslech, dokázal/a jsem rychle vybrat správný obrázek a nalepit k číslu otázky. Podle obrázků v knize bylo jednoduché připravit převyprávění přidělené části knihy. Ve skupině se mi pracovalo dobře a dokázali jsme se domluvit. Převyprávění příběhu nebylo těžké. (Pokud bych si vytáhl/a myš, abych převyprávěl/a příběh, nedělalo by mi to problém.)

Potřeboval/a jsem trochu víc času, abych vybral/a a nalepil/a správný obrázek, ale zvládl/a jsem to většinou samostatně. Ve skupině jsem nechal/a hlavně mluvit ostatní, ale zapojoval/a jsem se. Převyprávění příběhu nebylo těžké, spolužáci doplňovali. (Pokud bych měl/a za skupinu odvyprávět příběh, s pomocí bych to zvládl/a.)

Nesoustředil/a jsem se po celou dobu předčítání a nepodařilo se mi správně vybrat a nalepit všechny obrázky. Ve skupině jsem spíš poslouchal/a, ale se značnou pomocí jsem část příběhu dovyprávěl/a. Zdálo se mi to těžké. (Pokud bych měl/a za skupinu odvyprávět část příběhu, s pomocí bych to zvládl/a, raději bych ale nevyprávěl/a.)

